

Betreft: - voorontwerp van decreet over emissie monitoring van wegvoertuigen
- Definitieve goedkeuring

Na verwerking van het advies van de Raad van State wordt het decreet nu voorgelegd ter goedkeuring en vervolgens ingediend bij het Vlaams Parlement.

Deze regeling kadert binnen de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest inzake de bescherming van het leefmilieu, onder meer die van de lucht tegen verontreiniging en aantasting (artikel 6, § 1, II, 1° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen) en de bevoegdheid inzake verkeersveiligheid, meer bepaald het toezicht op de naleving van de technische federale voorschriften voor voertuigen met het oog op hun inkeerstelling en de technische keuring van voertuigen die op de weg rijden in toepassing van de federale normen, (artikel 6, §1, XII, 4° van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen).

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Op 19 januari 2024 heeft de vorige Vlaamse Regering het voornoemd voorontwerp van decreet een eerste keer principiële goedgekeurd en de Vlaamse minister, bevoegd voor Omgeving, gelast over dit voorontwerp van decreet het advies in te winnen van Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad), de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA), de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Gegevensbeschermings-autoriteit (GBA) en de Vlaamse Toezichtcommissie (VTC) (VR 2024 1901 DOC.0086/1TER). De GBA vroeg ook advies aan het Controleorgaan op de politieke informatie (COC) en bezorgde het advies op 20 maart 2024.

De SERV heeft bij mail van 29 januari 2024 meegedeeld af te zien van advies. Het advies van de Mobiliteitsraad werd ontvangen op 2 februari 2024, het advies van de Milieu- en Natuurraad op 7 februari 2024, het advies van de VTC op 2 februari 2024, het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit op 20 februari 2024 en het advies van het Controleorgaan op de politionele informatie (COC) op 19 februari 2024. Het aan de adviezen aangepast voorontwerp van decreet betreffende gegevensverwerking en -uitwisseling bij emissiemonitoring van wegvoertuigen en de memorie van toelichting werd een tweede keer principiële goedgekeurd op 19 april 2024.

Op 25 april 2024 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet. Het voorontwerp is door de zestiende kamer onderzocht op 18 juni 2024. Het advies 76.249/16, zoals opgenomen in bijlage, is gegeven op 5 juli 2024. De raad van State heeft zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan. Voor de verwerking van het advies wordt verwezen naar de Memorie van Toelichting.

2. INHOUD

Teledetectie door remote sensing is een instrument om de reële voertuigemissies te meten. Het principe is om door middel van apparatuur langs de weg voorbijrijdende voertuigen te screenen en afwijkende emissiewaarden vast te stellen.

Voorbereidend beleidsonderzoek toonde de mogelijkheid aan om voertuigemissies te monitoren. In 2019 werd een pilootproject met remote sensing in Vlaanderen succesvol voltooid. De uitstoot van ongeveer 200.000 voertuigen werd gemeten langs vijf plaatsen op de openbare weg in Vlaanderen. Dit bood belangrijke inzichten in de reële emissies van voertuigen. Het pilootproject toonde aan dat een kleine groep voertuigen (5 à 10% van onze vloot) zeer hoge emissies had. Vaak is er fraude in het spel. Op basis van de metingen schatten we dat 5 à 10% van de vrachtwagens die rondrijden in Vlaanderen AdBlue fraude pleegt (= uitschakelen katalysator). Ook eigenaars van personenwagens durven frauderen met illegale aanpassingen zoals het verwijderen van hun roetfilter. Tijdens de meetcampagnes werd in samenwerking met de wegeninspectie en de Politie een met teledetectie aangedreven handhavingscampagne van wegkantcontroles bij vrachtwagens opgezet. Het pilootproject heeft aangetoond dat door aan de hand van teledetectie voertuigen met verhoogde uitstoot gericht te selecteren voor controle langs de weg, het aandeel vaststellingen van SCR-problemen bij vrachtwagens steeg van 9% naar 83%.

Het ontwerp van decreet rond emissie monitoring bevat een wettelijk kader dat een basis voor emissie monitoring biedt in overeenstemming met de algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Deze remote sensing toestellen gaan immers gepaard met een ANPR-camera. Een gegevensdatabank wordt ingevoerd om de gegevens voortvloeiend uit de remote sensing toestellen en ANPR-camera's te verwerken waarbij een koppeling wordt gemaakt met gegevens van de Dienst Inschrijvingen Voertuigen om de technische voertuiggegevens op te vragen.

Het decreet omschrijft de doeleinden en modaliteiten van emissie monitoring en de gegevensverwerking die daarmee gepaard gaat. Verder legt het decreet de basis voor een effectieve en AVG-conforme gegevensuitwisseling. Zo worden verwerkingsverantwoordelijken aangeduid en hun bevoegdheden en verantwoordelijkheden omschreven.

Dit decreet biedt een noodzakelijke basis voor toekomstige meetcampagnes die voor onderzoek en handhaving worden ingezet. Zo werd recent het Europees project Net4Cities goedgekeurd waar remote sensing zal worden ingezet in vijf steden waaronder Antwerpen. De steden Gent en Antwerpen alsook de haven PoAB hebben te kennen gegeven veel belang te hechten aan emissie monitoring. Dit decreet legt de reglementaire basis voor een AVG-conforme organisatie van deze emissie monitoring.

Voor een artikelsgewijze toelichting wordt verwezen naar de Memorie van Toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het decreet op zich houdt geen extra financiële verplichtingen in. Voor de uitwerking van de databank zoals opgenomen in artikel 5 §4 van het decreet betreffende gegevensverwerking en -uitwisseling bij emissie monitoring van wegvoertuigen dienen wel middelen te worden voorzien. De nodige middelen voor de investeringskost voor de databank wordt geraamd op € 1,31 M (€ 1,59 M incl BTW). Dit bedrag werd voorzien in de BBT bij de begrotingsopmaak 2025.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget van de Vlaamse overheid, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE BESTUREN

Dit decreet heeft geen rechtstreekse impact op het personeel, noch op de investeringen en ontvangsten. Wel biedt het ook aan lokale besturen een kader om remote sensing in te zetten. Hiermee bieden we ook voor gemeenten die aan de slag willen met remote sensing een basis voor een GDPR-conforme organisatie van deze emissiemonitoring. Gent en Antwerpen alsook de haven van Antwerpen, hebben reeds te kennen gegeven veel belang te hechten aan emissiemonitoring. De stad Antwerpen maakte bij de vijfde aanpassing van het meerjarenplan 2020-2025 (goedgekeurd door de gemeenteraad op 30 mei 2022) een budget van 600.000 euro vrij. Per jaar is er 200.000 euro voorzien om de Vlaamse beleidsinitiatieven inzake remote sensing mee te ondersteunen. In de collegezitting van Antwerpen op 25 november 2024 werd via een samenwerkingsovereenkomst een ondersteuningsbudget van 150.000 euro nominatief toegekend aan VMM voor de uitrol van Remote Sensing.

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet betreffende gegevensverwerking en -uitwisseling bij emissiemonitoring van wegvoertuigen en de bijhorende memorie van toelichting;

2° de Vlaamse minister, bevoegd voor Omgeving, te gelasten over voorgenoemd ontwerp van decreet in naam van de Vlaamse regering in te dienen bij het Vlaams Parlement.

De Vlaamse minister van Landbouw en Omgeving,

Jo BROUNS

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport

Annick DE RIDDER

////////////////////////////////////